

A ROCKEFELLER-ALAPÍTVÁNY ÉS A TÁRSADALMI TUDOMÁNYOK

Megjelent a Rockefeller Foundation 1939. évről szóló jelentése. Érdeemesnek tartjuk a jelentés egyes adatairól és fejtegetéseiről röviden megemlékezni. Az alapítvány 1939-ben kiosztott adományai a következőképpen oszlanak meg:

Közegészségügy.....	2,010.000	dollár
Orvosi tudományok	1,927.180	„
Természet „	2,005.832	„
Társadalmi „	2,027.700	„
Karitás „	992.180	„
Kínai program	300.000	„
Vegyesek	100.000	„
Adminisztratív kiadások:		
a) tudományos osztály.....	575.094	„
b) általános költségek	276.926	„
összesen.....	10,214.912	dollár

Látjuk e kimutatásból, hogy a társadalmi tudományok támogatására jutott a legnagyobb összeg, bár az egyes főtételek között nagyobb különbség nincsen és hogy az első három tétel bizonyos tekintetben párhuzamos tételként összevonható. Mindenesetre örvendetes, hogy a társadalmi tudományok is kellő figyelemben részesülnek. Érdekes, hogy még az oly hatalmas intézetek, mint az oxfordi egyetem, a British Museum, valamint a Carnegie-alapítvány által a világháború után szükségessé vált újjáépítési törekvések szolgálatára létesített és mint Brooking Institute néven Washingtonban nagy eredménnyel működő intézmény is igénybe veszi a Rockefeller-alapítványt. Ez az utóbbi intézmény általában a legmagasabb összeggel szerepel az egyes intézmények között.

Igen figyelemreméltóak azok a fejtegetések, amelyek a társadalmi tudományok mai állapotát tárgyalják. Dokumentumai annak, hogy e téren bár most a tények tanulmányozása lép előtérbe, mégis a tudomány szempontjából nem tartják kielégítőnek s különösen kifogásolják azt, hogy az egyetemi tanárok minden idejét az oktatás és az adminisztráció veszi túlságosan igénybe és nagyon kevés idő marad a kutatásra, ami különösen az egyetemi tanárok feladata volna. Szükségnek tartják, hogy arra külön hivatott tanárok neveztesse ki, mint kutató tanárok. A bírálóknak kétségtelenül jogosultsága van. Az oktatás és kutatás két különböző feladat és nem minden egyén alkalmas egyaránt mind a kettőre. Van tudós, aki kitűnő kutató, de gyenge oktató és megfordítva. Kutató tanárok alkalmazása pedig ma annál fontosabb, mert a társadalmi tudományokkal szemben mind a gyakorlati élet, mind az állami élet nagy igényeket támaszt. Érdekes, hogy régen a magyar parlament előtt is hangzott el olyanféle indítvány, hogy két egyetemre van szükség; egyre, ahol a tanárok kizárólag kutatással, a tudomány művelésével foglalkoznak és egyre, mely az oktatási és adminisztratív feladatokat látja el.

A jelentés kifogásolja azt is, hogy az egyetemek nem fordítanak elég összegeket a társadalmi tudományokra és szükségesnek tartaná, hogy az egyetemek kiadásaik bizonyos részét a társadalmi tudományokra használják fel. A költségvetés megoszlása az oktatás és a kutatás céljaira helytelen. Pedig ma nagy szükség van a társadalmi intézmények alapos tanulmányozására, mert amint a jelentés mondja, ma mindinkább terjed az a hamis felfogás, hogy csak erőszakkal lehet eredményt elérni és még azok is, akik e nézetet nem osztják, kétségbeesetten alávetik magukat.

Földes Béla